



Lisbeth Smedegaard Andersens prædiken 16. søndag efter trinitatis

Taler

Lisbeth Smedegaard Andersen
Teolog, kunsthistoriker og
salmedigter

Dato

27. september 2009

Sted

Helsingør Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekster**

Paulus' Brev til Efeserne kapitel 3, vers 13-21
Lukasevangeliet kapitel 7, vers 11-17+18

Salmer

Om alle mine lemmer
Kom, Gud Helligånd, kom brat
Herren han har besøgt sit folk
Du fødtes på jord

1

Bøn

Af Guds nåde/alle tråde
spindes til vor helgendragt;
5 den alene/kan forene
ånd og støv i hjertepagt.

10

Luk. 7.11-17+**18**: Johannes fik alt dette at vide af sine disciple. Han kaldte dem til sig og sendte dem til Herren for at spørge: ”Er du den, der skal komme, eller skal vi vente en anden?”

15

A. Evangeliet til i dag handler om to ting: Ja, det ene er naturligvis selve fortællingen om, at Jesus opvækker en ung død mand og derved bryder de grænser for livet, vi kender til. Det andet berører noget, som jeg har tænkt over i den sidste tid, og som jeg netop synes belyses af denne fortælling, og det er
20 forskellen mellem at være accepteret og at være frelst.

Det med at være accepteret stammer egentlig fra en prædiken af den

25 tysk/amerikanske teolog, Paul Tillich, der brugte det i en prædiken om lov og synd og nåde: ”Vi er accepteret”, sagde han, og dermed mente han, at vi er tilgivet af Gud. Men udtrykket er blevet brugt meget i flæng uden for den oprindelige sammenhæng, og derfor er det blevet forslidt og devalueret. Jeg tænkte på det forleden, da man i avisen kunne læse, at mange unge lærere i kristendomskundskab satte lighedstegn mellem kristendom på den ene side og tolerance, demokrati og velfærd på den anden – netop sammenhænge, hvor vi 30 taler om at være accepterede. Og hvor det efterhånden mest drejer sig om, hvad **vi** kan acceptere.

Men evangeliet taler om andet og mere. Det taler om at være frelst – et ord, der til gengæld ikke bruges meget i dag.

35

1. Og vi kan passende begynde med os selv og den fortælling, vi for et øjeblik hørte – stående! For i den danske kirke rejser vi os op, når evangeliet bliver læst 40 op, og det gør vi for at vise, at vi påhører Guds ord med andagt og ærefrygt. Men så sætter vi os ned, og straks begynder vi at stille spørgsmål: Hvordan skal det nu forstås? Blev den døde virkelig levende igen? Skal det forstås bogstaveligt eller hvordan ...? Og de spørgsmål, vi ikke stiller, stilles af andre både i og udenfor den rummelige folkekirke: Var Jesus virkelig Guds søn eller bare et usædvanligt 45 menneske? Og hvad betyder det, hvis, såfremt, ifald Gud altså overhovedet eksisterer? Er det overhovedet noget, vi som moderne mennesker kan acceptere? Og så læner vi os til bage i lænestolen eller på kirkebænken med armene over kors, og så er alt igen ved det gamle.

50 ”Ved det gamle” – bogstaveligt talt. For det er jo Johannes Døberens spørgsmål om igen: ”Er Jesus den, der skal komme, eller skal vi vente en anden?” Dødeopvækkelser var heller ikke hverdagskost dengang, og alligevel vil Johannes gerne vide, om Jesus nu var udsendt af Gud, eller om man hellere skulle vente og se tiden an. Det var Johannes, der stillede spørgsmålet, men der var mange 55 andre, der spurgte sig selv om det samme. Og det er der stadig. Vi er fornuftige og kritiske folk, der ikke lader os sige hvad som helst, og det er rart at sidde godt og bekvemt i lænestolen, når man skal bedømme det, man hører.

Men sagen er, at sådan kan man slet ikke høre evangeliet. Det ved Lukas, og 60 derfor skildrer han denne begivenhed så tydeligt, at vi opdager, at det ikke bare

drejer sig om en teoretisk overvejelse om muligheden af at opvække døde mennesker.

65

2. For hvem er det, der møder hinanden her ved byporten til Nain – porten mellem inde og ude, porten mellem liv og død? Prøv at lægge mærke til det: Det er nemlig to sønner. Den ene er Guds eneste søn, den anden en enkes eneste søn.
70 Den ene med livet i sig, den anden med døden. Og begge er omgivet af en stor skare mennesker.

Hvad var det så for mennesker? Ja, gruppen omkring Jesus bestod, som vi ved andetsteds fra, af mange forskellige folk. Der var naturligvis hans disciple, men
75 også en masse andre mere eller mindre tilfældige mennesker. Så var der de fattige, nogle prostituerede, de syge og sære eksistenser, som familierne ikke havde overskud til at tage sig af, og som derfor var henvist til at flakke om og tigge – og måske har der også været lidt småforbrydere og ballademagere, som man altid finder på steder, hvor der er opløb. Alle dem, der ikke havde så meget
80 andet at tage sig til, og som man altid træffer der, hvor der er udsigt til en lille oplevelse. Jesus var dagens sensation i en verden, hvor der ellers ikke skete så meget. Men der har også været nogle stykker fra andre lag i samfundet. De kom mere lejlighedsvis. Det var folk med gode og ordentlige meninger og overskud til at interessere sig for nye, åndelige strømninger, og som indbyrdes kunne
85 diskutere, hvad det her nu var for noget. Men fælles for alle disse mennesker var, at de var kommet af nysgerrighed og måske en udefinerlig længsel efter noget, der for en stund kunne fylde dagens tomhed med noget andet. **Og de følte sig alle sammen accepterede. Af de andre, og af hinanden, og det var dejligt. Og naturligvis også af Jesus, og det var også rart nok.**

90

Og den anden gruppe? Dem, der kom gående med den døde unge mand? Ja, ser man på sammensætningen, så har de nok udefra lignet dem i den første gruppe til forveksling, men alligevel var alting helt anderledes. Ansigt til ansigt med
95 døden er der nemlig ikke så forfærdelig meget at tale om. Det er i hvert fald andre ting: Hvordan skulle denne enke klare sig, når hendes eneste søn var død? Der var tabet og savnet, men det var også hele hendes eksistensgrundlag, der var forsvundet. Og mon hun nu kunne accepteres som værdigt trængende med krav på gratis krishjælp og forhøjet enkepension. Og måske har de også talt om

meningen med tilværelsen og den retfærdighed, der var så svær at få øje på. Enken selv var næppe kommet længere end til en lammende følelse af tomhed og sorg.

105

3. Og det bringer mig til et lille indskud om noget, jeg læste for snart flere år siden, men som blev med at melde sig i mit hoved, da jeg tænkte på de to grupper af mennesker ved byporten i Nain. Derfor er I nødt til at have det med:

110

Det var nogle udtalelser af en ung franskmand, en jurastuderende, der under sit studium stødte på nogle forhørsprotokoller fra Middelalderen. Han var egentlig ved at skrive speciale om noget helt andet, men da han først fik åbnet disse gamle, gulnede pergamentbind, kunne han ikke slippe dem igen. Op fra siderne stod der nemlig – foruden duften af mug og støv – et kor af stemmer, der ikke lignede dem, han ellers kendte fra sit studium. Han var nemlig vant til at høre på dem, der gav lovene og dem, som førte dem ud i livet. Men her var det ikke lovgiverne, anklagerne eller dommerne, der talte. Det var de anklagede. Det var tilståelser og forklaringer fra store og små lovovertrædere mellem hinanden, både morderen, der havde slået en købmand ihjel, og krybskytten og fiskeren, der havde fisket ulovligt i et vandløb. Der var pigen, der havde født i dølgsmål og i angst ombragt sit barn, og kvinden, der havde samlet urter på kirkegården ved nattetide for at bruge dem til trolddom – et helt kor af stemmer fra en befolkningsgruppe, som den unge jurist aldrig havde hørt om. En gruppe, der ellers altid var tavs, men som her pludselig havde fået mæle.

Men det, der slog ham, var forskellen på øvrigheden stemme – og de anklagedes. ”Den anklagedes stemme”, sagde han, ”lyder som regel mere menneskelig end øvrighedens repræsentants. For den første forsvarer sin eksistens, mens den anden forsvarer den abstrakte retfærdighed, systemet, styret.”

130

Her har vi to grupper. Og det slog mig, at vi ikke et øjeblik er i tvivl om, hvor Jesus ville være i de to grupper. Han ville være hos de anklagede – hos dem, for hvem livet stod på spil. Som det gjorde for denne enke, der stod med sin døde søn foran porten i Nain.

135

140 4. Og hvad sker der så? Vi må prøve at se det for os. De to grupper har mødt hinanden, de er blevet til en stor folkemængde, der står og ser på kisten med den unge mand. Og så går Jesus over til kisten og siger ordene: ”Unge mand, jeg siger dig: Rejs dig op!” Og med ét er de ikke forsamlet om døden, men om livet. Og det er frelse!

145

Frelese er, når noget griber ind i vort liv – udefra – og rammer os som noget uventet, der forvandler vores fortvivlelse til nyt liv. Et liv med mening og håb. Frelese er ikke noget, vi har krav på, måske ikke engang noget, vi havde drømt om eller bevidst bedt om, fordi vi var uden ord, uden håb, for – som Paulus siger:

150 ”Helligånden hjælper os. Vi ved nemlig ikke, hvad vi skal bede Gud om, eller hvordan vi skal gøre det. Men så beder Helligånden for os med ordløse suk.” og Gud undersøger vore hjerter, og derved ved han, hvad Helligånden vil sige. Den har nemlig den samme omsorg for os, som Gud selv har.

155 Et øjeblik stod alle disse mennesker ved porten ind til Nain og stirrede. Et kort øjeblik vidste alle, hvad frelse var, og de var opfyldt af glæde over det tegn på Guds nærvær, de havde set. Og måske delte de sig igen i to grupper – måske på en helt anden måde. Der var dem, der gik med enken hjem for at opdage, at det, der skulle have været gravøl, blev til en fest, hvor selv det tyndeste øl var blevet

160 til den dejligste vin, og de festede hele natten. Og så var der andre, de søgende, disciplene, de nysgerrige – ja, de gik videre og talte med hinanden, udlagde det, de havde oplevet, og nogle så det som et tegn, andre som en speciel oplevelse, ja, der kunne være så mange ting.

165 Men for begge grupperne blev det igen hverdag. Opgaverne meldte sig, og for nogle var der kommet en ny glæde, et nyt håb ind i tilværelsen, som de kunne leve videre på. Og de huskede, at Jesus lige før begivenheden i Nain havde holdt en stor læreprædiken. Den begyndte med ordene: ”Salige er I, som er fattige, for Guds rige er jeres. Salige er I, som sulter nu, for I skal mættes. Salige er I, som græder nu, for I skal le”. Og de forstod, at de dengang i deres fattigdom ikke helt havde forstået, hvad han mente. Det gjorde de nu, og de fik nye kræfter til at handle på hans ord. Andre skubbede begivenheden fra sig. Den var svær at acceptere, og de syntes heller ikke, de havde behov for det lige nu.

175 Men at høre Jesu ord, som de skal høres – nemlig som et evangelium, et godt budskab, det kan vi kun, når vi af hele vort hjerte trænger til det. Og da lyder det nærværende og kort og enkelt, sådan som det lød til enken og til hendes søn i

180 Nain: Til trøst: Græd ikke! Og til liv: Rejs dig op. For sådan er evangeliet: Det er
et trøstende ord i sorgen og en befaling om at gå tilbage og leve det liv, du dag
for dag modtager som nyt af Guds hånd. Det er ikke til diskussion. Det er til
frelse.

185

5. Og så kan man jo sige, at det er at slippe nemt om ved alle de spørgsmål, der
stiller sig, når vi hører om en dødeopvækkelse. Men her kan en ærlig prædikant
vel kun henvise til Jesu egne ord – sådan som han svarede Johannes Døber, der
190 gerne ville vide, om Jesus nu også var den rette. For Jesus forklarede ikke, han
argumenterede ikke. Nej, han henviste til det, der skete omkring om: ”Blinde
ser, lamme går, spedalske bliver rene og døve hører: de døde står op og evangeliet
forkyndes for fattige.

195 Nogle så, andre så intet. Men de, der sørgede og græd, de, der ikke havde noget
håb tilbage, ja, alle dem, hvis liv var blevet tomt og meningsløst – de rejste sig
op, så sig omkring og opdagede, at Gud havde besøgt sit folk, og overalt så de
tegn på, at kærlighed er stærkere end døden, at liv opstår dér, hvor man mindst
skulle vente det.

200

Men de andre? Dem med tvivlen, utaknemligheden og alle forbeholdene – han
glemte dem ikke, for han kender hjerterne. Der var engang en præst, der sluttede
en prædiken med nogle ord til os, når vi finder det svært at høre evangeliet til tro
og til glæde. Han sagde sådan: ”Har du nogensinde bemærket, at når han som er
205 opstandelsen og livet sagde til mennesker: din tro har frelst dig! så var det aldrig
til de troende, men til de tomme, de vantro, de fortvivlede. Dem som virkelig
havde en god og solid tro at stå på, sagde han noget andet til. Men til dem, der
intet andet havde end håbet om Guds barmhjertighed, sagde han: din tro har
frelst dig! Din tomhed er fyldt af et levende håb!

210

Amen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

215

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

16. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

220

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lisbeth-smedegaard-andersens-praediken-16-sondag-efter-trinitatis>

225

230

235

240

245

250

255